အစိန္တေယျဝတ္ထုလေ့လာချက်

သင်းသင်း*

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းသည် ညောင်ရမ်းခေတ်တွင် ဒုတိယတောင်ဖီလာဆရာတော် အရှင်ဂုဏရံသာလင်္ကာရ ရေးသားခဲ့သော အစိန္တေယျဝတ္ထုကို အကြောင်းအရာပိုင်း၊ အရေးအဖွဲ့ပိုင်းမှ လေ့လာထားသော စာတမ်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင် အခန်း(၁) ညောင်ရမ်းခေတ် ဝတ္ထုစကားပြေများ၊ အခန်း(၂) အစိန္တေယျဝတ္ထု လေ့လာချက်တို့ ပါဝင်ပါသည်။ အစိန္တေယျဝတ္ထုစကားပြေကို လေ့လာတင်ပြရာ၌ ဝတ္ထုတွင်ပါဝင်သော ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်နှင့် ဆက်စပ်နေသော ဗဟုသုတ အမျိုးမျိုးအကြောင်းနှင့် ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်၏ ဇာတ်ဝတ္ထုတို့ကို တင်ပြထားပါသည်။ အရေးအဖွဲ့ပိုင်းတွင်မူ အစိန္တေယျဝတ္ထုတွင်ပါဝင်သော စာပိုဒ်များကို ထုတ်နုတ်ဖော်ပြပြီးလျှင် စကားလုံးအသုံးအနှုန်း၊ ဝါကျ၊ စာပိုဒ်တို့ကို လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

သော့ချက်ဝေါဟာရများ – *စာပိုဒ်၊ စကားအသုံးအနှုန်း၊ ဝါကျ၊ ဖြစ်စဉ်ပြ၊ သရုပ်ဖော်၊ ဖွင့်ဆိုရှင်းပြ။*

နိဒါန်း

အစိန္တေယျဝတ္ထုသည် ညောင်ရမ်းခေတ်ပေါ် ဗုဒ္ဓစာပေဝတ္ထုတစ်ပုဒ် ဖြစ်ပါသည်။ ညောင်ရမ်းခေတ်တွင် ဗုဒ္ဓစာပေဝတ္ထုစကားပြေများ ထူးထူးခြားခြား ထွန်းကားခဲ့ပါသည်။ ထိုဗုဒ္ဓစာပေဝတ္ထုစကားပြေများမှာ ဝရာဘိသင်္ဃနာထဆရာတော်၏ မဏိကုဏ္ဍလဝတ္ထု သက္ကရာဇ် (၉၈၀)ခုနှစ်၊ တောင်ဖီလာဆရာတော် ရှင်မုနိန္ဒဃောသ၏ ယသဝဍ္ဎနဝတ္ထု သက္ကရာဇ် (၉၈၁)ခုနှစ်၊ သဒ္ဓမ္မာလင်္ကာရဆရာတော်၏ ရတနာကရဝတ္ထု (၁၀၄၂)ခုနှစ်၊ တောင်တွင်းမင်းကျောင်းဆရာတော်၏ ဟိတသိဒ္ဓိကဝတ္ထု သက္ကရာဇ် (၁၀၉၃) ခုနှစ်နှင့် အရှင်ဂုဏရံသာလင်္ကာရ၏ အစိန္တေယျဝတ္ထု သက္ကရာဇ် (၁၀၄၆) ခုနှစ်များ ပေါ်ထွန်းခဲ့ပါသည်။ ညောင်ရမ်းခေတ်ပေါ်ဝတ္ထုများသည် ဗုဒ္ဓစာပေဝတ္ထုများ ဖြစ်ပါသည်။ ၅၅၀ ဇာတ်နိပါတ်များကို ကျမ်းပြုဆရာတော်တို့သည် စိတ်ကူးအမျိုးမျိုးဖြင့် ဝတ္ထုအသွင်သို့ပြောင်းကာ ပေါင်းစည်းတင်ပြထားပါသည်။ ဗုဒ္ဓစာပေဝတ္ထုစကားပြေများ ရေးသားတင်ပြရာ၌ ဇာတကဝတ္ထုများကို အခြေခံထားသော်လည်း တင်ပြသည့် စိတ်ကူးမှာ တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး မတူညီပါ။ ထို့အတူပင် အစိန္တေယျဝတ္ထုတွင် သုတစာပေနှင့် ရသစာပေကို ရောနှောပေါင်းဖွဲ့၍ အားထုတ်ထားသည့် ထူးခြားသော ဝတ္ထု

---

* ဒေါက်တာ၊ ကထိက၊ မြန်မာစာဌာန၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်

အတင်အပြကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ဝတ္ထုပါအကြောင်းအရာများတွင် ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်၏ ဇာတ်ဝတ္ထုတော်နှင့်အတူ ဖော်ပြထားသည့်အကြောင်း အလွယ်တကူ သိရန်ခက်ခဲပြီး သိသင့်သိထိုက်သော အကြောင်းအရာများ ဖြစ်သောကြောင့် အချို့ကို အကျဉ်းမျှ ထုတ်နုတ် တင်ပြသွားပါမည်။ ညောင်ရမ်းခေတ်စကားပြေ၏ ရေးဟန်မှာလည်း စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်းသည့်အတွက် ရေးဟန်ပိုင်းကိုလည်း စာပိုဒ်များ ထုတ်နုတ်ပြီး အသေးစိတ် လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ အလေ့လာခံအဖြစ် အစိန္တေယျဝတ္ထုကို ဗဟိုပြု၍ မဏိကုဏ္ဍလဝတ္ထု၊ ယသဝဍ္ဍနဝတ္ထု၊ ရတနာကရဝတ္ထု၊ ဟိတသိဒ္ဓိက ဝတ္ထုတို့ကို အသုံးပြုတင်ပြထားပါသည်။

၁။ ညောင်ရမ်းခေတ်ဝတ္ထုစကားပြေ

မြန်မာစာပေသည် ဗုဒ္ဓသာသနာ စတင်ရောက်ရှိလာသည့်အချိန်မှစ၍ ထွန်းကားလာခဲ့ပါသည်။ ဗုဒ္ဓသာသနာထွန်းကားချိန်နှင့် မြန်မာစာပေ စတင်ထွန်းကားလာသည့် အချိန်တို့သည် တူညီသည့်အလျောက် မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ဇာတ်နိပါတ်ပုံပြင်များသည် မြန်မာစာပေ၏ အခြေပြုအားထားရာ ဖြစ်ခဲ့ကြပါသည်။ ဝတ္ထုစကားပြေသဘောနှင့်ပတ်သက်၍ ပုဂံခေတ်တွင် လောကထိပ်ပန်ဘုရားနံရံတွင် ရေးထိုးထားသော လောကထိပ်ပန်မင်စာများကို တွေ့ရသည်။ ဇာတ်နိပါတ်အကျယ်မှ အဓိကကျသော ဇာတ်ကွက်များကိုယူ၍ အနှစ်ချုပ်ရေးထိုးထားသော ပန်းချီပုံအညွှန်းစာများ ဖြစ်သည်။

သမိုင်းပညာရှင် ဗိုလ်မှူးဘရှင်က–

> "လောကထိပ်ပန်ဂူဘုရားတွင် ဇာတ်ကြီးဆယ်ဘွဲ့ ဇာတ်ကွက်များကို အသေးစိတ် သရုပ်ဖော်ပြီး ရေးဟောင်းမြန်မာဘာသာဖြင့် ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ရေးသားထားသောကြောင့် ယင်းစာများသည် မြန်မာစာပေ ပေါ်ထွက်လာမှုကို သက်သေပြနေသော တန်ဖိုးမဖြတ်နိုင်သည့် အထောက်အထားများ ဖြစ်ကြောင်း"[၁]

မိန့်ဆိုခဲ့ပါသည်။

လောကထိပ်ပန်မင်စာသည် မြန်မာစာဖြင့် ရေးသားထားသော အစောဆုံး ဇာတ်ကြီးဆယ်ဘွဲ့စကားပြေဟူ၍ မှတ်ယူနိုင်ပါသည်။ စကားပြေဖြင့် အစပျိုးခဲ့သော မြန်မာစာပေသည် အင်းဝခေတ်တွင် လမ်းကြောင်း ပြောင်းလဲသွားခဲ့ပါသည်။ ကဗျာ လင်္ကာသွားနှင့် ရေးဖွဲ့သော ပို့များ ထွန်းကားခဲ့သည်။ ပို့များ၏ တည်နေရာဇာတ်လမ်း

[၁] ဘရှင်၊ ဗိုလ်မှူး၊ ၁၉၆၂၊ ၂၆။

များမှာ ဗုဒ္ဓဝင်ဇာတ်နိပါတ်များသာ ဖြစ်သည်။ အင်းဝခေတ်တွင် စကားပြေ ဟူ၍ ရှင်မဟာသီလဝံသ၏ ရာဇဝင်ကျော်နှင့် ပါရာယနဝတ္ထုတို့ပင် ဖြစ်ပါသည်။ ပါရာယန ဝတ္ထုသည် ရဟန်းပုဂ္ဂိုလ်၊ လူပုဂ္ဂိုလ် (၈)ဦး၏အကြောင်းကို ရေးဖွဲ့ထားသော ဝတ္ထုတို ပေါင်းချုပ် သဘောသက်ဝင်သည့် စကားပြေ ဖြစ်ပါသည်။ အဟောင်းဆုံးဗုဒ္ဓစာပေ ဝတ္ထုလည်း ဖြစ်ပါသည်။

တောင်ငူခေတ်တွင် မွန်ဝန်ကြီးဗညားဒလ၏ ရာဇဓိရာဇ်အရေးတော်ပုံကျမ်း မှတစ်ပါး စကားပြေ များများစားစား မထွန်းကားခဲ့ပေ။ ညောင်ရမ်းခေတ် ဝရာဘိ သင်္ဃနာထဆရာတော်၏ မဏိကုဏ္ဍလဝတ္ထု(၉၈၀)မှာ အသီတိနိပါတ်ဇာတ်တော် (၅၃၇)လာ မဟာသုတသောမဇာတ်ကို ချဲ့ထွင်ရေးဖွဲ့ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာ့ဝတ္ထု များ၌ ထင်ရှားသော တစ်ထောင့်တစ်ညဝတ္ထုများသည် ဇာတ်လမ်းများကို ကြိုးသီထား သကဲ့သို့ ဖြစ်ပါသည်။ မဏိကုဏ္ဍလဝတ္ထုသည်လည်း မဟာသုတသောမဇာတ်ကို ပင်တိုင်ထား၍ ဆီလျော်ရာ ဝတ္ထုတိုဝတ္ထုရှည်များကို ပုတီးစေ့များကို ကြိုးနှင့်သီထား သကဲ့သို့ ချိတ်ဆက် ရေးသားထားပါသည်။

တောင်ဖီလာဆရာတော် အရှင်မုနိန္ဒဃောသသည် ဓမ္မပဒအဖွဲ့လာ ကုမ္ဘဃောသက ဝတ္ထုကိုအခြေခံ၍ သက္ကရာဇ်(၉၈၁)တွင် ယသဝဍ္ဎနဝတ္ထုကို ရေးသားခဲ့ပါသည်။ ဘုရားရှင်က ကုမ္ဘဃောသကသူဌေးသားအား ဟောကြားသော ယသဝဍ္ဎနတရား ခုနစ်ပါးကို အဓိကထား ရေးဖွဲ့ထားသည်။ ညောင်ရမ်းခေတ်တွင်ပင် ရတနာကရဝတ္ထုကို သက္ကရာဇ် (၁၀၄၂)တွင် သဒ္ဓမ္မာလင်္ကာရဆရာတော် ရေးသားပြုစုခဲ့ပါသည်။ ကျမ်းအမည် နှင့်လိုက်ဖက်အောင် ဇာတ်လမ်းဇာတ်ကွက်များကို စီစဉ်ထားပြီး ဘုရားဟော နိပါတ်တော်လာ သုတ္တာန်ဒေသနာတော်များမှ ဇာတ်ဝတ္ထုများကို အလျဉ်းသင့်သလို တန်ဆာဆင်၍ ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ နောက်ခံကျောရိုးဖြစ်သော အခြေခံဇာတ်လမ်း မရှိဘဲ တစ်ပုဒ်ပြီးတစ်ပုဒ် ဖော်ပြထားသည်မှာ ယနေ့ခေတ် ဝတ္ထုတိုပေါင်းချုပ် သဘောမျိုး ဖြစ်ပါသည်။ ဝတ္ထုတို၏အဆုံးတိုင်းတွင် ဝတ္ထုနှင့်ဆိုင်သော အကျိုးအပြစ် များကို ရှင်းလင်းတင်ပြထားပါသည်။

ဟိတသိဒ္ဓိကဝတ္ထုကို ညောင်ရမ်းခေတ်တွင်ပင် တောင်တွင်းမင်းကျောင်း ဆရာတော် ရေးဖွဲ့ခဲ့ပါသည်။ ထိုဝတ္ထုကို ကိုလိုနီခေတ်တွင် အမျိုးသားကျောင်းများ၌ ဖတ်စာအုပ်အဖြစ်သုံးရာ ပရော်ဖက်ဆာ ဆရာကြီးဦးလွန်းက ပြင်ဆင်တည်းဖြတ် ပြီးလျှင် မြန်မာ့ဂုဏ်ရည်ပုံနှိပ်တိုက်က ထုတ်ဝေခဲ့ပါသည်။ ထိုဝတ္ထုတွင် ပါဠိအဋ္ဌကထာ ဋီကာ၊ ရာဇဝင်၊ မဟာဝင်၊ ပုံပြင်၊ လောကဝတ်၊ ဓမ္မဝတ်များ ပါဝင်နေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ လောကီရေးရာအဖြာဖြာတွင် ဆောင်ရန် ရှောင်ရန်တို့ကိုလည်း လမ်းညွှန် ထားပါသည်။

ဒုတိယတောင်ဖီလာဆရာတော် အရှင်ဂုဏရံသာလင်္ကာရ၏ အစိန္တေယျဝတ္ထုမှာ အဆုံးမရှိသော သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်ဖြစ်သော ကျေးဇူးတော်အစိန္တေယျ မကုန်နိုင်သော ကျေးဇူးတော်တို့အကြောင်းကို ဖော်ထုတ်ရေးသားထားပါသည်။

ကုန်းဘောင်ခေတ်သို့ ရောက်သောအခါ မင်းဘူးဆရာတော် ဦးသြဘာသသည် ဇာတ်ကြီးဆယ်ဘွဲ့စကားပြေများကို ညောင်ရမ်းခေတ် ဗုဒ္ဓစာပေဝတ္ထုများထက် တစ်ပုဒ်ချင်းကို အကျယ်ချဲ့ထွင် ရေးသားလာခဲ့ပါသည်။ ထိုဇာတ်ကြီးဆယ်ဘွဲ့ စကားပြေများကို အသွင်တစ်မျိုးပြောင်းကာ နန်းတွင်းဇာတ်တော်ကြီးများ၊ တစ်ညတွင်း၌ ကပြပြီးစီးသော ဦးပုညနှင့် ဦးကြင်ဥတို့၏ ပြဇာတ်စကားပြေများ ဆက်လက်ထွန်းကားလာခဲ့သည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

၂။ အစိန္တေယျဝတ္ထု အကြောင်းအရာပိုင်း လေ့လာချက်

ညောင်ရမ်းခေတ်သည် သက္ကရာဇ် ၉၅၉ မှ ၁၁၁၃ အထိ ကာလဖြစ်သည်။ စကားပြေထွန်းကားသော ခေတ်ဖြစ်သည်နှင့်အညီ ဗုဒ္ဓစာပေဝတ္ထုများ အရှိန်အဟုန်ဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခဲ့ပါသည်။ ညောင်ရမ်းခေတ် စာဆိုတို့သည် ရဟန်းစာဆိုများဖြစ်ပြီး ပိဋကတ်စာပေများကို ကျွမ်းကျင်နှံ့စပ်သူများလည်း ဖြစ်ပါသည်။

ညောင်ရမ်းခေတ် ဗုဒ္ဓစာပေဝတ္ထုစကားပြေများကို ရေးခဲ့ကြသော ရဟန်းစာဆိုတို့ကမူ ဇာတကနှင့်ဓမ္မပဒတို့ကို မိမိတို့ကျွမ်းကျင်နှံ့စပ်သည့်အလျောက် ညောင်ရမ်းခေတ် ပြည်သူတို့ကို တစ်ချိန်တည်းမှာပင် အများအပြား ဖြန့်ချီဝေငှလိုသော စေတနာများ ရှိကြသည်။ သို့ဖြစ်သည့်အလျောက် ဇာတ်ဝတ္ထုတစ်ပုဒ်ကို အခြေခံပြီး ဇာတက ဇာတ်လမ်းပေါင်းများစွာကို ပင်မဇာတ်လမ်းနှင့် ချိတ်ဆက်မိအောင် သိုင်းဝိုင်း၍ ရေးဖွဲ့လာကြသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ရဟန်းစာဆိုတို့၏ စိတ်ကူးနှင့်ဖန်တီးမှုများသည် တစ်ပါးနှင့်တစ်ပါး မတူညီသည့်အတွက် ညောင်ရမ်းခေတ်ပေါ် ဗုဒ္ဓစာပေတို့သည် မသိမသာ အသွင်ကွဲပြားကြပါသည်။ အစိန္တေယျဝတ္ထုမှာမူ ပင်မဇာတ်လမ်းဖြစ်သည့် ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်ဖွားခန်း၊ တောထွက်တော်မူခန်းများနှင့်အတူ အနန္တ(၄)ပါး၊ အစိန္တေယျ (၄)ပါး၊ လက်နက်ကြီး (၄)ပါးအကြောင်း စသည့် သိမှတ်ဖွယ်ရာများကို ထည့်သွင်း ရှင်းလင်းတင်ပြထားပါသည်။ ထိုသို့တင်ပြရာတွင် အင်းဝခေတ်စာဆို ရှင်မဟာသီလဝံသ၏ ပါရမီတော်ခန်းပျို့လာ အယူအဆအရေးအဖွဲ့များအပေါ် ဆရာတော်၏အမြင်များကိုလည်း ထည့်သွင်းသုံးသပ်တင်ပြထားသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

၂၊ ၁။ အနန္တ(၄)ပါး

အနန္တ(၄)ပါးအကြောင်းကို ရှင်းရာတွင် ရှေးဦးစွာ အာကာသ၏အကြောင်းကို ရှင်းလင်းထားပါသည်။ ထိုရှင်းလင်းချက်မှာလည်း ဘုရားရှင် ဟောကြားတော်မူသည့် အကြောင်းအရာပင် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသဘောကို ထင်ရှားစေရန်–

> "အနန္တော အာကာသော၊ အနန္တော သတ္တနိကာယော၊ အနန္တော စက္ကဝါဠော၊ အနန္တော ဗုဒ္ဓဉာဏော၊ ဤသို့လျှင် ကျမ်းဂန်လာ ရကား အနန္တောအာကာသောဟူ၍ ဟောတော်မူရာ၌ ကောင်းကင် သည်ကား အဆုံးမရှိ အဇ္ဇောကာသ အငြိအစွန်းမရှိ ဟင်းလင်းသာ ရှိလေသတည်း"[၁]

ဟူ၍ ဖော်ပြထားပါသည်။

ကောင်းကင်သည်ကား အဆုံးမရှိ အစမရှိ ဟင်းလင်းသာ ရှိသောကြောင့် ကောင်းကင်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ ထိုဖော်ပြချက်ဖြင့် အစိန္တေယျဝတ္ထုတွင် တင်ပြထားသော အံ့ဩဖွယ်သိမှတ်ဖွယ်အကြောင်းများသည် ဘုရားရှင်ဟောတော်မူသော အကြောင်းများပင်ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားစေပါသည်။

အနန္တောသတ္တနိကာယော ဟူသည် သတ္တဝါအပေါင်းတို့၏ကိုယ်ကို ရေတွက်ခြင်းမှာ အဆုံးမရှိနိုင်ပုံကို ဖော်ပြထားသည်။ သတ္တဝါတို့၏ဖြစ်စဉ်အစကို မည်သည့်ဘုရားရှင်လက်ထက်၊ မည်သည့်မင်းလက်ထက် ဟူ၍ မညွှန်ပြနိုင်ပေ။ ထို့ကြောင့် အစမထင်သံသရာဟုသာ ဘုရားရှင် ဟောတော်မူပါသည်။ ဆရာတော်သည် သတ္တဝါဟူသော ဝေါဟာရ၏အနက်ကိုလည်း ရှင်းလင်းတင်ပြထားပါသည်။ ဤသည်ကို–

> "ရူပါရုံ တည်းဟူသော အဆင်း၊ သဒ္ဒါရုံ တည်းဟူသော အသံ၊ ဂန္ဓာရုံ တည်းဟူသော အနံ့၊ ရသာရုံ တည်းဟူသော အရသာ၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရုံ တည်းဟူသော အတွေ့ ဤကာမဂုဏ်ငါးပါး၌ ငြိတတ်သောကြောင့် ပိုးမွှား တိရိစ္ဆာန်မှစ၍ လူ၊ နတ်၊ ဗြဟ္မာ တို့သည် သတ္တဝါချည်း ဖြစ်ကုန်သည်။ ထိုကာမဂုဏ် ငါးပါး တို့၌ အငြိအတွယ်မရှိ တပ်ခြင်းကင်းကုန်သည်ဖြစ်၍ ကိလေသာမှ ငြိမ်းကုန်ပြီးသော ရဟန္တာ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ သဗ္ဗညုရှင်တော်ဘုရား

---

[၁] ဂုဏာရုံသာလင်္ကာရ၊ ဆရာတော်အရှင်၊ ၁၉၈၀၊ ၂၄။

> တို့သည် သာလျှင် သတ္တဝါဟူသော ခေါ်ဝေါ်ခြင်းမှ လွတ်တော်မူကုန်သည်"[၁]

ဟု ဖွင့်ဆိုရှင်းပြထားပါသည်။ ထိုအကြောင်းကို ရှင်းလင်းတင်ပြရာတွင် ဆရာတော်သည် အင်းဝခေတ် စာဆို ရှင်မဟာသီလဝံသ၏ ပါရမီတော်ခန်းပျို့နှင့် နှိုင်းယှဉ်တင်ပြခဲ့ပါသည်။

ဆရာတော် ရှင်မဟာသီလဝံသက–

> "ကြမ္မာပြစ်တင်၊ ဝဋ္ဋဲ၌ပင်တည့်၊ ပဲ့ပြင်သောအား၊ အောက်လျှိုးသွားသည်၊ ငါးပါးကာမဂုဏ်၊ ရေသို့စုန်လျက်၊ မျောသုန်ဆန်တက်၊ ပဲ့နိုင်ခက်သား၊ တံစွက်ဝန်သေ၊ ပြည့်သောလှေသို့၊ ရွာနေလူဗိုလ်၊ ယင်းအလိုလျှင်၊ ဦးချိုစူးစူး၊ လိုက်၍ပူး၏၊ ဆန်ကူးမသာ၊ သတ္တဝါကား"[၂]

ဟု ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။

ဆရာတော်သည် အစိန္တေယျဝတ္ထုကို ဝတ္ထုဟု အမည်တပ်ထားသော်လည်း ဘုရားဟောအကြောင်းအရာများကိုသာ အလေးပေး၍ အကျယ်တဝင့် ရှင်းလင်းတင်ပြထားပါသည်။ ထူးခြားချက်မှာ မိမိအမြင် ကျမ်းဂန်စာပေအဆိုတို့ကိုသာမက ထိုကျမ်းဂန်အဆိုကိုပင် ကဗျာလင်္ကာဖြင့် ရေးဖွဲ့ခဲ့ကြသော အခြားစာဆိုတို့၏ တင်ပြရေးဖွဲ့ပုံများနှင့်လည်း နှိုင်းယှဉ်တင်ပြခဲ့ပါသည်။ ထို့ပြင် စာရှုသူတို့အား ဗဟုသုတပေးရန် မရောင့်ရဲသူပီပီ ရေးစာဆိုရှင်မဟာသီလဝံသ၏ ပါရမီတော်ခန်းပျို့ အဆိုကိုပင် အနက်ဖွင့် တင်ပြထားပါသည်။

ဆရာတော် ရှင်မဟာသီလဝံသက–

> "သတ္တဝါသ၊ ဘုံကိုးဝ၌၊ ပစ်ချကြမ္မာ၊ စေတနာကြောင့်၊ သညာဇကတ်၊ နာနတ်ထူးပြား၊ အလားလားလျှင်၊ ငါးပါးဂတိ၊ မှားဖွယ်ရှိ၏"[၃]

ဟူသော အရေးအဖွဲ့ကို စာဖတ်သူတို့ ယုံမှားကင်းစေရန် ဖွင့်ဆိုရှင်းပြခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့ရှင်းပြဟန်ကို–

---

[၁] ဂုဏရံသာလင်္ကာရ၊ ဆရာတော်အရှင်၊ ၁၀၄၆၊ ၂၅–၂၆။

[၂] သီလဝံလ၊ အရှင်၊ ၁၉၅၃၊ ၁၆၄။

[၃] သီလဝံလ၊ အရှင်၊ ၁၉၅၃၊ ၇၄။

> "ငရဲလားအံ့သော ဂတိလည်းတစ်ပါး၊ တိရစ္ဆာန်အဖြစ်သို့ လားအံ့သော ဂတိလည်းတစ်ပါး၊ ပြိတ္တာအဖြစ်သို့ လားအံ့သော ဂတိလည်းတစ်ပါး၊ လူ၏အဖြစ်သို့ လားအံ့သော ဂတိလည်းတစ်ပါး၊ နတ်ပြည်သို့ လားအံ့သော ဂတိလည်းတစ်ပါး၊ ဤငါးပါးတည်း။"[၁]

ဟူ၍ ရှင်းပြထားပါသည်။

စာဆိုတော် ရှင်မဟာသီလဝံသသည်လည်း နိဗ္ဗာန်၏သဘောကို ထင်ရှားအောင် ဖွဲ့ဆိုထားပါသည်။ ခေတ်ချင်းကွဲပြားပြီး ကဗျာနှင့်စကားပြေ သဘောသဘာဝချင်း မတူညီသည့်အလျောက် ဝတ္ထုစကားပြေနှင့် ပျို့ကဗျာတို့၏ စာအရသာကွဲပြားပုံကို နားလည်ခံစားလာစေနိုင်ပါသည်။ ဆရာတော်သည် အကြောင်းအရာတစ်ခုကို အမျိုးအစားချင်း မတူညီသော စာပေအဖွဲ့နှင့် ထင်ဟပ်ရှင်းလင်း ရေးသားပြီးနောက် စာဖတ်သူတို့အား လိုက်နာကျင့်သုံးစေလိုသော မိမိ၏စေတနာကို အကျိုးသင့် အကြောင်းသင့် တင်ပြထားပါသည်။ ထိုသဘောကို–

> "တရားပေစာ၌ နှလုံးမသွင်းကုန်သော ပညာမရှိကုန်သော သူတို့သည် အလှူပေးကုန်သည်ရှိသော် နိဗ္ဗာန်ကို ရှေးဦးစွာ တင်၍ကား မတောင်းပါ။ ဤအမိ အဘ သားမယားနှင့်ပင် ဤဥစ္စာရွှေငွေတို့သည်ပင်ဖြစ်၍ လူ့ပြည်၌သာ ဖြစ်ရလို၏ဟု ဆုတောင်းကြကုန်သည်။ နိဗ္ဗာန်တရားတော်ကိုမူကား တောင်းတည့် ပင်လျှင် ရလွယ်သည်မဟုတ်။ ပဋ္ဌာနအဦးတည်၍ တောင်းကုန်ရာသည်။ သို့မှ လိုအပ်သော စက်လေးပါးနှင့် ပြည့်စုံသောဆုကို တောင်းရာသည်။ စက်လေးပါးနှင့်ပြည့်စုံက နိဗ္ဗာန်သို့ နီးအံ့သော အကြောင်း ဖြစ်သည်။"[၂]

ဟု လိုက်နာကျင့်သုံးလိုစိတ် ပေါက်လာအောင် အကျိုးသင့်အကြောင်းသင့် စည်းရုံးဆွဲဆောင်ပါသည်။ ထိုသဘောကို ဆရာတော် ရှင်မဟာသီလဝံသက ပါရမီတော်ခန်းပျို့၌ ဖွဲ့ဆိုခဲ့ပြီးဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း–

> "သူမိုက်အလှူ ပေးပါမူလည်း၊ ရွယ်ချက်ဖိုလ်မဂ်၊ မပန်နက်ခဲ့၊ မှာဘက်ဝယ်သာ၊ ကျင်လည်ရာ၌၊ ဤရွာဤမြေ၊ ဤရွှေငွေနှင့်၊

---

[၁] ဂုဏာရံသာလင်္ကာရ၊ ဆရာတော်အရှင်၊ ၁၀၄၆၊ ၂၈။
[၂] ဂုဏာရံသာလင်္ကာရ၊ ဆရာတော်အရှင်၊ ၁၀၄၆၊ ၂၉။

> ဤဆွေမိဘ၊ ခင်ပွန်းစသည်၊ တကွမကွာ၊ ငါသို့သာလျှင်၊
> ငှာစတော၊ ငကိုသေလည်း၊ ဖြစ်စေသတည်း၊ ဤသို့နည်းဖြင့်”[၁]

ဟူ၍ ဖွဲ့စပ်တော်မူကြောင်း တင်ပြထားပါသည်။

အနန္တောစက္ကဝါဠောဆိုရာ၌ စကြဝဠာအကြောင်းကို ဘုရားရှင်၏တရားတော်ကို မှီး၍ ရှင်းပြထားပါသည်။ ဤအကြောင်းကို–

> “ဤမြေကြီးအထုကား ယူဇနာ နှစ်သိန်းလေးသောင်း ရှိ၏။ ဤမြေကြီးအောက်ကိုကား ယူဇနာ လေးသိန်းရှစ်သောင်း အထုရှိသော ရေခံ၏။ ဤရေအောက်ကိုကား ယူဇနာ ကိုးသိန်းခြောက်သောင်း အထုရှိသော လေခံ၏။ ထိုလေအောက်ကိုကား အငြိအစွန်း မရှိ၊ ကောင်းကင်အဇဋာကာသသာ ရှိလေ၏။ အဆုံးမရှိသတည်း”[၂]

ဟု ဆိုထားပါသည်။ ဆရာတော်သည် အနန္တစကြဝဠာအကြောင်း ရှင်းပြရာတွင် မြင်းမိုရ်တောင်အကြောင်း၊ ယုဂန္ဓရတောင်အကြောင်း ကျွန်းကြီးလေးကျွန်းအကြောင်း၊ သမုဒ္ဒရာကြီးလေးစင်းအကြောင်းနှင့် အာလိန်ငါးဆင့်အကြောင်း စသည်တို့ကိုလည်း အသေးစိတ် ရှင်းလင်းတင်ပြထားပါသည်။

အနန္တော ဗုဒ္ဓဉာဏော ဆိုရာ၌ ဘုရားရှင်၏ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်သည် အဆုံးမရှိဟု ဆိုလိုပါသည်။ အဆုံးမရှိသော ကောင်းကင်၊ အဆုံးမရှိသော သတ္တဝါ၊ အဆုံးမရှိသော စကြဝဠာ ဤသုံးပါးအနန္တအကြောင်းကို ဘုရားရှင်သည် ဉာဏ်တော်ဖြင့် ပိုင်းခြား၍ သိမြင်တော်မူလေသည်။ ထို့ကြောင့် ဘုရားရှင်၏ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်သည် အဆုံးမရှိဟု ဆိုခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဘုရားရှင်သည် ဝေနေယျသတ္တဝါအပေါင်းကိုလည်း သိတော်မူလေသည်။ ထိုအဆုံးမရှိသော ဉာဏ်တော်သည် လေးအသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတစ်သိန်းပတ်လုံး ဒါန၊ သီလ စသည့် ပါရမီသုံးဆယ်ကို ဖြည့်ဆည်းခဲ့ပြီး ဘုရားအဖြစ်ကို ဘုရားရှင်တစ်ပါးတည်းသာ စွမ်းနိုင်သည်။ ထိုသို့သော ဘုရားရှင်၏ တန်ခိုးတော်ကြောင့် ရရှိခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ရှင်းလင်းတင်ပြထားပါသည်။

၂၊ ၂။ အစိန္တေယျလေးပါး

အစိန္တေယျလေးပါးအကြောင်းကို အင်္ဂုတ္တရစတုက္ကပါဠိတော်မှ ထုတ်နုတ်တင်ပြထားပါသည်။

---

[၁] သီလဝံသ၊ (အရှင်–)၊ ၁၉၅၃၊ ၁၇၂။

[၂] ဂုဏရံသာလင်္ကာရ၊ ဆရာတော်အရှင်၊ ၁၀၄၆၊ ၂၈–၃၀။

> "ဗုဒ္ဓဝိသယော အစိန္တေယျော၊ ဈာနဝိသယော အစိန္တေယျော
> ကမ္မဝိပါကော၊ အစိန္တေယျော၊ လောကစိန္တာ အစိန္တေယျော"[၁]

ဟု လေးပါးရှိ၏။ ထိုလေးပါးသောအကြောင်းတို့ကို ကြံစည်လျှင် ရူးခြင်းနှင့် ဆင်းရဲခြင်းတို့ ဖြစ်မည်။ ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်၏ သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော် အစရှိသော ဘုရားကျေးဇူးတော်တို့၏ဖြစ်ခြင်း တန်ခိုးဖြစ်ခြင်းတို့ကို မည်သို့မျှ ကြံစည်၍မရနိုင်ကြောင်း–

> "တစ်ဆယ့်ရှစ်တောင်ရှိသော ကိုယ်တော်ဖြင့်ပင်လျှင် မုံညင်းသီးခွံဟူသော တိုက်ထဲသို့ ဝင်တော်မူနိုင်လေသတည်း။ ရှင်စောဘုရားကို အကြောင်းပြု၍ မုံညင်းသီးအခွံသည် ကြီးသည်လည်းမဟုတ်၊ မုံညင်းသီးခွံကို အကြောင်းပြု၍ ရှင်စောဘုရားကိုယ်တော်သည် ငယ်သည်လည်းမဟုတ် ဤသို့ဖြစ်ခြင်းသည်ကား သဗ္ဗညုရှင်တော်ဘုရားမှ ကြွင်းကုန်သော တန်ခိုးရှိကုန်သော ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ရဟန္တာတို့၏ အရာမဟုတ်။ ထို့ကြောင့် ဘုရားသဗ္ဗညုအရာကို မကြံအပ်။ ကြံချေသည်ရှိသော် ရူးခြင်းသို့ ရောက်ရာ၏"[၂]

ဟု ဆိုထားပါသည်။

ဈာနဝိသယော အစိန္တေယျော ဟူသော အကြောင်းအရာသည် ဈာန်အဘိညာဏ်တန်ခိုးကို ဆိုလိုပါသည်။ ထိုအကြောင်းကို–

> "ဈာန်သမာပတ်ကိုဆိုသောအရာ၌ လောကီဈာန်ကိုရသော ရသေ့ မုနိတို့သည်လည်း အထူးထူး ဖန်ဆင်းနိုင်လေကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ငါတို့ဘုရားလောင်း သုမေဓာရှင်ရသေ့သည် သိကြားပေးသော ကျောင်းစင်္ကြံတို့ကိုစွန့်၍ သစ်ပင်အောက်၌ တစ်ယောက်တည်းသာ သည်းခံလျက် တပ်ခြင်းမရှိ ရဟန်းတရားကိုကျင့်၍ ခုနစ်ရက်မြောက်သောနေ့၌ ဈာန်သမာပတ်တရား ရှစ်ပါးကို ရ၍ ကောင်းကင်သို့ ပျံလိုသောစိတ် ရှိလျှင်လည်း ပျံလေသည်။ မြေကို လျှိုးသောစိတ်ရှိလျှင်လည်း မြေကို လျှိုးလေသည်။ ရူပါဝစရဈာန် ငါးပါးကိုလည်း ရရာ၌ မထင်ရှားလွန်းသော လမ်းရိုးဟောင်းတွင် ဆင်သည်သွားလေ၍ ဆင်ခြေရာ အစဉ် ထင်ရှားသကဲ့သို့ ဈာန်၏ အညစ်အကြေးတို့ကို သုတ်သင်သဖြင့်

[၁] ဂုဏရံသာလင်္ကာရ၊ ဆရာတော်အရှင်၊ ၁၀၄၆၊ ၁၇၉။
[၂] ဂုဏရံသာလင်္ကာရ၊ ဆရာတော်အရှင်၊ ၁၀၄၆၊ ၂၈။

> ဝိပဿနာ လမ်းရိုးသစ်ဖြစ်သော ရူပါဝစရကုသိုလ်စျာန် ငါးပါးကို
> အလွယ်တကူ ရတော်မူသည်”[၁]

ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။

ဤနေရာ၌ ဘုရားရှင်သည် ရသေ့တို့ပင် ရနိုင်သော လောကီစျာန်ကိုရ၍ မြေလျှိုး မိုးပျံနိုင်ခဲ့သည်။ ထိုလမ်းရိုးဟောင်းမှ လမ်းရိုးသစ်ဖြစ်သော ရူပါဝစရစျာန် ကုသိုလ်ငါးပါးကို ရတော်မူသည်ဟု ဆိုလိုပါသည်။

ဆရာတော်သည် ကျမ်းဂန်တတ်ကျွမ်းပြီးလျှင် စာပေအရေးအဖွဲ့များကို လေ့လာ လိုက်စားသူပီပီ ဆရာတော် ရှင်မဟာသီလဝံသမထေရ်၏ ပါရမီတော်ခန်းပျို့ကို အဆင့်ဆင့် တည်းဖြတ်သူတို့က သေချာစွာမသိဘဲ စကားလုံးပြောင်းလဲယူကြပုံကို သုံးသပ်ပြထားပါသည်။ ပါရမီတော်ခန်းပျို့တွင် စာဆိုက ဘုရားလောင်း သုမေဓာ ရှင်ရသေ့သည် သိကြားပေးအပ်သော ကျောင်းကိုစွန့်၍ သစ်ပင်အောက်၌ ကျင့်ကြံ အားထုတ်ရာ ရစ်ရက်ကြာသောအခါ မြေလျှိုးမိုးပျံနိုင်သော စျာန်ကို ရရှိခဲ့ပါသည်။ အဆိုပါစျာန်ကို ရပြီးနောက် ရူပါဝစရစျာန်ငါးပါးကို အလွယ်တကူရရှိပုံကို ဆရာတော် ရှင်မဟာသီလဝံသက–

> “အမည်ရှစ်ပါး၊ စျာန်တရားနှင့်၊ ပျံသွားမြေလျှိုး၊ ဘိညာဉ်မျိုးကို၊
> လမ်းရိုးဟောင်းတွင်၊ ဆင်ရာတွင်သို့၊ သုတ်သင်ကာမျှ၊ လွယ်ကာ
> ရလျက်၊ ပွင့်စငါးတန်၊ ရသည်စျာန်ကို၊ မကျန်ကျင့်ညီ၊ ဝသီ
> အစဉ်၊ ငါးပါးယှဉ်လျက်၊ ဝလဋ္ဌန၊ အဝါဝ၍၊ မြေမှဘဝါး၊
> မသွားနင်းသီး၊ စျာန်ယာဉ်စီးလျက်”[၂]

ဟု စပ်ဆိုခဲ့ကြောင်း ဖော်ပြထားပါသည်။ မူလက ဆရာတော် ရှင်မဟာသီလဝံသ၏ ပျို့တွင် ‘လမ်းရိုးဟောင်းတွင်၊ ဆင်ရာတွင်သို့’[၃] ဟူ၍သာ ရှိ၏။ အချို့က ‘ဆင့်ကာ ထွင်သို့’ ဟု ပြုပြင်ရေးကြသည်။ ထိုသို့ ရေးစာမူဟောင်းများ၏ ပြုပြင်မှုများနှင့် ပတ်သက်၍ ဆရာတော်က–

> “ယခုအခါ လူအများသည် ရေးစာဟောင်းပေဟောင်းများကိုလည်း
> မရှာကုန်ပြီ၊ နောက်ပြင်၍ ရေးသောစာကိုသာ အဟုတ်အမှန်ယူ၍
> အဆင့်ဆင့်ကူး၍ နှုတ်လျှာကောင်းတိုင်း မိမိတို့၏အလိုသို့

---

[၁] ဂုဏရံသာလင်္ကာရ၊ ဆရာတော်အရှင်၊ ၁၀၄၆၊ ၁၈၀–၁၈၁။

[၂] သီလဝံသ၊ (အရှင်–)၊ ၁၉၅၃၊ ၅၅။

[၃] ဂုဏရံသာလင်္ကာရ၊ ဆရာတော်အရှင်၊ ၁၀၄၆၊ ၁၈၀–၁၈၁။

> လိုက်၍သာ အပုတ်အမှန်ဟူ၍ ဆိုကြကုန်သည်။ ကျမ်းတတ် ဂန်တတ် အကျော်သည် ကျမ်းဂန်လာသည့်အတိုင်း ကဗျာလင်္ကာ နှင့်ညီအောင် ဆိုတော်မူသော အရာကို စာကိုဖတ်တတ် ကာတည်း၊ အဓိပ္ပာယ်ကို သိနိုင်မည်မဟုတ်၊ ကျမ်းဂန်သိသော ပညာရှိတို့သာ သိကုန်ရာသည်”[၁]

ဟု တင်ပြထားပါသည်။ ကျမ်းပြုဆရာတော်သည် ဆရာတော် ရှင်မဟာသီလဝံသကို အလွန်ကြည်ညိုလေးစားသော စိတ်ရှိပြီးလျှင် အရှင်၏စာများကို သေချာစွာနားမလည်ဘဲ ပြုပြင်တည်းဖြတ်သူများကြောင့် ပါရမီတော်ခန်းပျို့သည် အမျိုးမျိုး မညီမညွတ် ဖြစ်ရသည်ဟု သုံးသပ်ပြထားပါသည်။

ဆရာတော်က ‘လမ်းရိုးဟောင်းတွင် ဆင်ရာတွင်သို့’ သည် အမှန်ဖြစ်သည်။ ကျမ်းဂန်များ၌ ဆင်ခြေရာကိုသာ ဥပမာဆောင်သည်။

> “အပ္ပမာဒတရား၌ ခပ်သိမ်းသောတရားတို့သည် ဝင်လေကုန်သည်။ ခပ်သိမ်းသောသတ္တဝါတို့၏ ခြေရာသည် ဆင်ခြေရာ၌ ဝင်လေကုန်သည်ဟု ကျမ်းဂန်လာသည်။ ထိုမှတစ်ပါး ဆင်ခြေရာကို ပုံပြု၍ဆိုလေသော အရာတို့သည် ရှိတော့သည်။ ဤသို့သော အရာတို့ကိုထောက်၍ လမ်းရိုးဟောင်းတွင် ဆင်ရာတွင်သို့ ဟူ၍ ရှင်မဟာသီလဝံသက ဆိုတော်မူလေသည်။”[၂]

ဟု ဖော်ပြထားပါသည်။ ဆရာတော်က ဥပမာခိုင်းနှိုင်းသည့်သဘောမှာ သုမေဓာရှင်ရသေ့သည် ရှေးလေ့ကျက်ဖူးသော၊ ဝိပဿနာလမ်းရိုးဟောင်းဖြစ်သော ဈာန်နှင့်သာ မတွင်ကျယ်လွန်းသော လမ်းရိုးဟောင်းနှင့်အတူ ဆင်သည် ထိုခရီးဟောင်းကို သွားလေသောကြောင့် ဆင်ခြေရာ အစဉ်ထင်ရှားနှင့်သည်။ ဈာန်၏အညစ်အကြေးကို ဝိပဿနာပြု၍ သုတ်သင်ခြင်းဖြင့် ဝိပဿနာလမ်းရိုးသစ်ဖြစ်သော ရူပါဝစရဈာန် ငါးပါးကို ရသည်နှင့် တူသည်။ ထိုသို့သော ဈာန်တို့ကို ဝသီတော်ငါးပါးတို့ဖြင့် လေ့လာ၍ တန်ခိုးအဘိညာဉ်အထူးထူးကို ဖန်ဆင်းနိုင်သည်ဟု ရှင်းလင်းတင်ပြထားပါသည်။ အစိန္တေယျဝတ္ထုသည် ကျမ်းဂန်စာပေနှင့်ပတ်သက်၍ ဗဟုသုတအတွေးအမြင်တို့ကို နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်း တင်ပြထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

---

[၁] ဂုဏရံသာလင်္ကာရ၊ ဆရာတော်အရှင်၊ ၁၀၄၆၊ ၁၈၀–၁၈၁။

[၂] ဂုဏရံသာလင်္ကာရ၊ ဆရာတော်အရှင်၊ ၁၀၄၆၊ ၁၈၀–၁၈၁။

ကမ္ဗဝိပါကော အစိန္တေယျောဟူသည် မျက်မှောက်ထင်ထင် အကျိုးပေးခြင်း ရှိသော ကံ၏အကျိုးကို ဆိုလိုပါသည်။ သတ္တဝါတို့သည် ကံကိုလိုက်၍ လူ့ပြည် နတ်ပြည်တို့၌ ရှိကြသည်။

> "အဆင်းလှခြင်း မလှခြင်း၊ အရပ်မြင့်ခြင်း နိမ့်ခြင်းတို့ ရှိကြသည်။ ဘုန်းတန်ခိုး အနည်းအများ ရှိကြသည်။ ထိုကဲ့သို့သော ကံ၏အကျိုးကို မည်သည့်အတွက်ကြောင့် ထိုကဲ့သို့ မကြံစည်နိုင်ဖြစ်သနည်း"[၁]

ဟူ၍ ကြံနိုင်ရာသော သဘောမရှိသောကြောင့် မကြံနိုင်ခြင်းဖြစ်သည်ဟု ရှင်းလင်းတင်ပြထားပါသည်။

လောကစိန္တာ အစိန္တေယျော ဟူသည်–

> "ဤလောက၌ နေ၊ လ တို့သည် ဖြစ်တတ်လေသနည်း၊ အဘယ့်ကြောင့် ဤမြေကြီးတို့သည် ဖြစ်တတ်လေကုန်သနည်း။ အဘယ့်ကြောင့် မဟာသမုဒ္ဒရာသည် ဖြစ်တတ်လေသနည်း။ အဘယ့်ကြောင့် သရက်ပင်၊ ထန်းပင်၊ ဝါးပင်၊ အုန်းပင် အစရှိကုန်သော သစ်ပင်တို့သည် ဖြစ်တတ်လေကုန်သနည်း။ ထိုအကြောင်းအရာများကိုလည်း မကြံစည်နိုင်ပေ။ အဆုံးမရှိသော ဩကာသလောက၏ ဖြစ်ခြင်းအကြောင်းကို ကြံစည်ခြင်းဖြင့် ရူးခြင်းသို့သာ ရောက်နိုင်သည်"[၂]

ဟု ရှင်းလင်းပြထားပါသည်။

၂.၃။ ဗုဒ္ဓလေးပါး

ဗုဒ္ဓလေးပါးမှာ 'သုတဗုဒ္ဓ၊ စတုသစ္စဗုဒ္ဓ၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓ၊ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓ'[၃] တို့ ဖြစ်ပါသည်။

> "ထိုလေးပါးတို့တွင် ဗဟုသုတ အကြားအမြင်များသော ရဟန်းသည်ကား သုတဗုဒ္ဓ မည်၏။ ရဟန္တာမည်သည်ကား စတုသစ္စဗုဒ္ဓ မည်၏။ ရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓတို့သည်ကား မိမိအလိုလိုသာလျှင်

---

[၁] ဂုဏရံသာလင်္ကာရ၊ ဆရာတော်အရှင်၊ ၁၀၄၆၊ ၁၈၄။

[၂] ဂုဏရံသာလင်္ကာရ၊ ဆရာတော်အရှင်၊ ၁၀၄၆၊ ၁၈၄။

[၃] ဂုဏရံသာလင်္ကာရ၊ ဆရာတော်အရှင်၊ ၁၀၄၆၊ ၁၈၅။

သစ္စာလေးပါးတို့ကို သိတော်မူသောကြောင့် ပစ္စေကဗုဒ္ဓ မည်၏။
နတ်နှင့်တကွသောလူအား သစ္စာလေးပါးတို့ကို သိစေတော်မူ
တတ်သော ဘုရားရှင်မှာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ မည်၏။"[၁]

ဟု ရှင်းပြထားပါသည်။ ဆရာတော်သည် ထိုဗဟုသုတများကို ထုတ်နုတ်တင်ပြရာ ဖြစ်သော ကျမ်းကိုလည်း ဖော်ထုတ်ပြထားသည်။ အင်္ဂုတ္တရအဖွင့်၌ ဟောတော်မူသည်ဟု ဆိုထားပါသည်။

၂။ ၄။ သာဂရလေးပါး

သာဂရ ဟူသည် ကျယ်ဝန်းနက်နဲခြင်းဟု အဓိပ္ပာယ်ရပါသည်။ သာဂရ လေးပါးမှာ 'သံသာရသာဂရ၊ ဇလသာဂရ၊ နယသာဂရ၊ ဉာဏသာဂရ'[၂] တို့ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုလေးပါးတို့တွင် 'သံသာရသာဂရ မည်သည်ကား ခန္ဓာငါးပါးတို့၏ အစဉ်၊ အယတနဓာတ်တို့၏ အစဉ်တို့အဆက်မပြတ် ဖြစ်ပျက်ခြင်းကို ဆိုလိုပါသည်။ ထိုသတ္တဝါတို့၏ ဖြစ်ခြင်း၌ သတ္တဝါတို့သည် လွန်ခဲ့သည့် အနှစ်တစ်ရာက ဖြစ်သည်။ အနှစ်တစ်ထောင်က ဖြစ်သည်။ အနှစ်တစ်သိန်းက ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာတစ်ရာ၊ ကမ္ဘာ တစ်ထောင်၊ ကမ္ဘာတစ်သိန်းတို့၌ ဖြစ်သည်ဟု ကမ္ဘာတစ်သိန်းအထက်၌ မဖြစ်ခဲ့ဘူး'[၃] ဟူ၍ အတိအကျမဆိုနိုင်၊ မည်သည့်အချိန်တွင် သတ္တဝါတို့ ဖြစ်ပျက်သည်ကို မသိနိုင် သည့်သဘောကို သံသာရ သာဂရ ဟု ဆိုပါသည်။ 'မဟာသမုဒ္ဒရာသည် ဇလသာဂရ'[၄] ဇလသာဂရ'[၄] ဖြစ်သည်။ 'ပိဋကတ်သုံးပုံတရားတော်တို့သည် နယသာဂရ'[၅]ဖြစ်သည်။ 'သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်တော်သည် ဉာဏသာဂရ ဖြစ်သည်'[၆] ဟု ရှင်းလင်း တင်ပြထားပါသည်။

၂။ ၅။ မကြောင့်ကြသည့် သတ္တဝါလေးပါး

မကြောင့်ကြသည့် သတ္တဝါလေးပါးမှာ 'တီ၊ တီတီတွတ်၊ ကြိုးကြာ၊ ပုဏ္ဏား'[၇] တို့ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုလေးပါးကို တင်ပြရာ၌–

---

[၁] ဂုဏရံသာလင်္ကာရ၊ ဆရာတော်အရှင်၊ ၁၀၄၆၊ ၁၈၅။
[၂] ဂုဏရံသာလင်္ကာရ၊ ဆရာတော်အရှင်၊ ၁၀၄၆၊ ၂၁၄။
[၃] ဂုဏရံသာလင်္ကာရ၊ ဆရာတော်အရှင်၊ ၁၀၄၆၊ ၂၁၄။
[၄] ဂုဏရံသာလင်္ကာရ၊ ဆရာတော်အရှင်၊ ၁၀၄၆၊ ၂၁၅။
[၅] ဂုဏရံသာလင်္ကာရ၊ ဆရာတော်အရှင်၊ ၁၀၄၆၊ ၂၁၅။
[၆] ဂုဏရံသာလင်္ကာရ၊ ဆရာတော်အရှင်၊ ၁၀၄၆၊ ၂၁၅။
[၇] ဂုဏရံသာလင်္ကာရ၊ ဆရာတော်အရှင်၊ ၁၀၄၆၊ ၂၁၅။

> "တီသည် မြေကြီးကုန်မည်စိုးသောကြောင့် အများမစား၊ မျှ၍သာ စားသည်။ တီတီတွတ်မည်သော ငှက်မသည်ကား မိုးပြိုလတ္တံ့သည်ကို ကြောက်သောကြောင့် ဥသော အထက်ခြေကို မိုးမြှောက်၍ အိပ်သည်။ ကြိုးကြာငှက်မသည်ကား မြေဝင်အံ့သည်ကို စိုးသောကြောင့် ခြေနှစ်ဘက်ကို အစုံမနင်းမူ၍ အသာအသာနင်းသည်။ ပုဏ္ဏားသားတို့သည်ကား အနွယ်အဆက် ပျက်အံ့သည်ကို စိုးသောကြောင့် သားမယားကို မွေးကုန်၏"[၁]

ဟု ဖွင့်ဆိုရှင်းပြထားပါသည်။

၂၊ ၆။ အံ့ဖွယ်လေးပါး

အံ့ဖွယ်လေးပါး ဆိုသည်မှာ ဤကမ္ဘာ၌ တစ်ကမ္ဘာပတ်လုံးတည်ကုန်သော လေးပါးသော အံ့ဖွယ်တို့ကို ဆိုလိုပါသည်။ ထိုအံ့ဖွယ်လေးပါးကို–

> "လ၏အဝန်း၏ယုန်၏ အရုပ်သည်လည်း တစ်ကမ္ဘာပတ်လုံး တည်လတ္တံ့။ ငုံးမင်းဇာတ်၌ မီးလောင်၍ငြိမ်းသော အရုပ်သည်ကား တစ်ကမ္ဘာပတ်လုံး မီးမလောင်နိုင်ပြီ။ ဃဋီကာရ အိုးထိန်းအိမ်ရာသည်ကား တစ်ကမ္ဘာပတ်လုံး မိုးမစွတ်နိုင်ပြီ။ နလပါန မည်သောရေကန်၌ ရုံလျှက် ပေါက်သောကျူသည်ကား အဆစ်မရှိသည် ဖြစ်၍ တစ်ကမ္ဘာပတ်လုံး တည်အံ့"[၂]

ဟူ၍ ဆိုထားပါသည်။ ထိုအကြောင်းများကို နလပါလဇာတ်၌ ဖော်ပြထားကြောင်း အသိပေး တင်ပြထားပါသည်။

၂၊ ၇။ အသံကြီးလေးပါး

အသံကြီးလေးပါးဆိုသည်မှာ–

> "ပုဏ္ဏကဘီလူးအသံ၊ သိကြားမင်းသည် ဝိသကြံနတ်သားကို ခွေးနက်ကြီးဖန်ဆင်းစေ၍ ဟောင်စေသောအသံ၊ ကုသမင်းကြီး၏ အသံ၊ အာဠဝက ဘီလူးအသံ"[၃]

---

[၁] ဂုဏရံသာလင်္ကာရ၊ ဆရာတော်အရှင်၊ ၁၀၄၆၊ ၂၁၅။
[၂] ဂုဏရံသာလင်္ကာရ၊ ဆရာတော်အရှင်၊ ၁၀၄၆၊ ၂၁၆။
[၃] ဂုဏရံသာလင်္ကာရ၊ ဆရာတော်အရှင်၊ ၁၀၄၆၊ ၂၁၇။

တို့ဖြစ်ကြောင်း ရှင်းပြထားပါသည်။

၂၊ ၈။ လက်နက်ကြီးလေးပါး

လက်နက်ကြီးလေးပါးမှာ–

> "သိကြားမင်း၏လက်နက်ကား ဝရဇိန်လက်နက်တည်း။ ဝေဿဝဏ္ဏာနတ်မင်း၏လက်နက်ကား လုံကန်တောင်းလက်နက်တည်း။ ယမမင်း၏လက်နက်ကား မျက်စောင်းထိုးလက်နက်တည်း။ အာဠဝကဘီလူး၏လက်နက်ကား ပုဆိုးလက်နက်တည်း"[၁]

ဟု ဆိုထားပါသည်။ အစိန္တေယျဝတ္ထု၏ အကြောင်းအရာကို လေ့လာရာတွင် ထူးခြားချက်မှာ ဆရာတော်သည် ဗဟုသုတ အကြောင်းအရာများကို တင်ပြရာ၌ မိမိအမြင် သက်သက်သာမက အင်းဝခေတ်စာဆို ရှင်မဟာသီလဝံသ၏ အဆိုအမိန့် အရေးအဖွဲ့များကို ကိုးကား၍ နှိုင်းယှဉ်တင်ပြလေ့ရှိသည်ကို တွေ့ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ရှင်မဟာသီလဝံသ ရေးဖွဲ့သော ပျို့များမှ အချက်များကိုလည်း သင့်မသင့် ဝေဖန်သုံးသပ်ပြထားပါသည်။ ထိုဝတ္ထု၏ထူးခြားချက်မှာ ဝေဖန်ရေးစာပေသဘောများ ပါဝင်နေပါသည်။ ဝတ္ထုအမည်တပ်ထားသော်လည်း ဝတ္ထုပါဝင်သော အပိုင်းအားနည်းပြီး ဗဟုသုတများကို တင်ပြသည့်အပိုင်းက ပို၍အားသာနေသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

၃။ အစိန္တေယျဝတ္ထု အရေးအဖွဲ့လေ့လာချက်

အစိန္တေယျဝတ္ထု အရေးအဖွဲ့ကို လေ့လာကြည့်သောအခါ ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်၏ ဗုဒ္ဓဝင်ဇာတ်ဝတ္ထုတော် ပါဝင်သည့်အတွက် ဖြစ်စဉ်ပြအရေးအသား၊ သရုပ်ဖော် အရေးအသားတို့ ပါဝင်သည်။ ဇာတ်လမ်းကို အကျယ်ချဲ့ထွင်ရေးသားခြင်း မဟုတ်သည့်အတွက် သရုပ်ဖော်အရေးအသားသည် အတန်အသင့်သာ ပါဝင်ပါသည်။ ဆရာတော်သည် ဝတ္ထု၏ ရှေ့နောက်တွင် ဗုဒ္ဓဘုရားရှင် ဟောကြားတော်မူခဲ့သော အကြောင်းအရာများထဲမှ သိမှတ်ဖွယ်ရာ အကြောင်းများကို အပြည့်အစုံ ဖော်ပြထားသည့်အတွက် ဖွင့်ဆိုရှင်းပြအရေးအသား အလေးကဲနေသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ ဤစာတမ်းတွင် အရေးအဖွဲ့ပိုင်းကို လေ့လာတင်ပြရာ၌ စာမျက်နှာကိုင့်ကွက်၍ ထူးခြားသော အရေးအသားပါသည့် စာပိုဒ်များကို ထုတ်နုတ်ပြီး စာပိုဒ်တွင်ပါသည့် အရေးအဖွဲ့များကိုသာ လေ့လာဆန်းစစ်တင်ပြသွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

---

[၁] ဂုဏရံသာလင်္ကာရ၊ ဆရာတော်အရှင်၊ ၁၀၄၆၊ ၂၁၈။

ဒုတိယတောင်ဖီလာဆရာတော် အရှင်ဂုဏရံသာလင်္ကာရသည် သက္ကရာဇ် ၁၀၄၆ ခုနှစ် (အေဒီ–၁၈၆၅) ဝမ်းဘဲအင်းစံမင်းလက်ထက်တွင် အစိန္တေယျဝတ္ထုကို ရေးသားခဲ့ပါသည်။ ကျမ်းပြုဆရာတော်သည် ရှေးဦးစွာ ပဏာမအခန်း၌ ဘုရင်မင်းမြတ်၏ဘုန်းတော်ကို ဖွဲ့ဆိုပြီး ဆုတောင်းမေတ္တာ ပို့သထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ရှေးဦးစွာ–

> "အစိန္တေယျ၊ အနန္တဖြင့်၊ ဆုံးစမရှိ၊ ဉာဏ်တော်ရှိသည်၊ မုနိထွတ်ထား၊ မြတ်ဘုရားတို့၊ ထင်ရှားပွင့်ရာ၊ ဤကျွန်းသာလျှင်၊ မြတ်ရာပုည၊ ဒါနကောင်းမှု၊ ပြုလေအရာ၊ ထင်ရှားစွာ၏"[၁]

ဟု လေးလုံးစပ်လင်္ကာဖြင့် အစပျိုးရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ဆရာတော်သည် ညောင်ရမ်းခေတ်ပြည်သူတို့အား ဗုဒ္ဓ၏အတွေးအမြင်များ တရားတော်များကို ဖြန့်ချိဝေငှရာတွင် အလွယ်တကူ နားလည်နိုင်သည့် စကားပြေကို ရွေးချယ်ပြီး ရေးသားသော်လည်း ဆရာတော် ရှင်မဟာသီလဝံသ၏ စာများအပေါ် စွဲလမ်းနှစ်သက်ခဲ့ဟန် တူပါသည်။ ထိုသို့ဖြစ်သည့်အလျောက် ကဗျာ၊ လင်္ကာ အဖွဲ့အနွဲ့၌လည်း လေ့လာတတ်ကျွမ်းသူဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပါမည်။

ဇမ္ဗူဒီပါကျွန်းကို ဖွဲ့ဆိုပြီးမှ ထိုကျွန်းတွင်တည်ရှိသော ရတနာပူရ အင်းဝပြည်ကြီးကို ရေးဖွဲ့ပါသည်။ ထိုသို့ ရေးဖွဲ့ထားဟန်ကို–

> "ဤဇမ္ဗူဒီပါကျွန်း အပြင်၌ ထင်ရှားမွေ့လျော်ဖွယ် ရှိသောကောင်းမှုကို အလိုရှိသောသူတို့၏ နေရာဖြစ်သော မြန်မာပြည်အရပ်၌ ကျယ်ဝန်းစွာသော ရတနာတို့ဖြင့် ပြွမ်းရာဖြစ်သော ခပ်သိမ်းသော တိုင်းနိုင်ငံတို့မှ အခွန်အတုတ်တို့၏ ဆက်ကပ်ရာဖြစ်သော ဂင်္ဂါမြစ်ကြီး တည်းဟူသော တန်ဆာဆင်အပ်သော ထိုတမ္ဗဒီပ အမည်ရှိသော တိုင်း၌ ရတနာပူရ အင်းဝပြည်ကြီးဟူ၍ ထင်ရှားစွာသော မြန်မာတို့၏ မင်းနေပြည်ဖြစ်သော အထူးထူးသော လူမျိုးတို့ဖြင့် ချောက်ချားသော ခပ်သိမ်းသော မြို့အင်္ဂါနှင့်ပြည့်စုံစွာ ရွှေနန်းပြသာဒ်တို့ဖြင့် တင့်တယ်စွာသော အထူးထူးသော ရွှေကျောင်းတို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ စေတီတို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ တန်ဆာဆင်အပ်သော ပြည်ကြီးသည် ဖြစ်သတည်း"[၂]

---

[၁] ဂုဏရံသာလင်္ကာရ၊ ဆရာတော်အရှင်၊ ၁၀၄၆၊ ၂၁။

[၂] ဂုဏရံသာလင်္ကာရ၊ ဆရာတော်အရှင်၊ ၁၀၄၆၊ ၂၁။

ဟု ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ထိုအရေးအဖွဲ့ကိုကြည့်လျှင် ဘုရင်မင်းမြတ်ဘုန်းတော်ကို ဖွဲ့ဆိုရာ၌ တည်ရာဖြစ်သော ရတနာပူရအင်းဝပြည်ကြီးကို အခံ့အညား ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ နာမဝိသေသနပုဒ်များကို ထင်ရှားမွေ့လျော်ဖွယ်ရှိသော၊ ကျယ်ဝန်းစွာသော၊ ပွင့်မ်းရာဖြစ်သော၊ ဆက်ကပ်ရာဖြစ်သော၊ တန်ဆာဆင်အပ်သော၊ ချောက်ချားသော၊ တင့်တယ်စွာသော ဟူ၍ အနက်ပြစကားလုံး အတွဲအဖွဲ့များ အမျိုးမျိုးပြောင်း၍ သုံးနှုန်းထားသည်။ ထိုစကားပရိယာယ်အမျိုးမျိုးသည် အကြောင်းအရာကို ပို၍ ခံ့ညားထည်ဝါလာစေပါသည်။ အနက်ပြစကားလုံး ပါဝင်သော နာမဝိသေသနပုဒ်များ၏ စုပေါင်းအားကြောင့် ရတနာပူရနေပြည်တော်၏ ဂုဏ်ကျက်သရေသည် ကြီးကျယ်ခမ်းနားလာပါသည်။ အနက်ပြစကားလုံး အတွဲအဖွဲ့များသည် အချင်းချင်း အဆက်အစပ် ရှိပြီး ရှေ့နောက်အနက်ချင်း အားပြုကာ မြို့ဘွဲ့ကို ထွန်းပလာစေသည်။ 'သော' နှင့်ဆက်သော နာမဝိသေသနပုဒ်များက ဝါကျရှည်အတွင်း၌ ပုံစံတူဟန်ချက်ညီသဘောဆောင်နေသည်။ စကားပြေအဖွဲ့ကို ဟန်ချက်ညီစေသည်။ နာမဝိသေသနပုဒ် အချင်းချင်း အဆက်အစပ်မိသည်။ ရတနာပူရနေပြည်တော်၏ဂုဏ်ကို စကားအသုံးအနှုန်း၊ ဝါကျဖွဲ့ဟန်များက ပို၍ပေါ်လွင်လာအောင် ပံ့ပိုးထားသည်။

ဇမ္ဗူဒိပ်ကျွန်းမှစ၍ ရတနာပူရအင်းဝပြည်ကြီးသို့ရောက်အောင် အဆက်အစပ် မိမိ ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ နာမဝိသေသနပုဒ်များမှာလည်း ရှေ့နောက် အဆက်အစပ်မိသည့်အတွက် ဦးတည်သော အကြောင်းအရာ၏ဂုဏ်ကို ဝိသေသနပုဒ်များ၏ အင်အားအစုအပေါင်းဖြင့် ခမ်းနားထည်ဝါလာစေပါသည်။ စကားအသုံးအနှုန်းအနေဖြင့် ကြည့်လျှင် 'ချောက်ချား' ဟူသော အသုံးကို တွေ့ရသည်။ အထူးထူးသော လူမျိုးတို့ဖြင့်နှံ့စပ်သည်၊ ပြည့်စုံသည်ကို ဆိုလိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ လူမျိုးပေါင်းစုံ နေထိုင်ပြီး လှုပ်လှုပ်ရှားရှားရှိနေသော မြို့ဖြစ်သည်ဟုလည်း ဆိုနိုင်ပါသည်။ 'အားလုံး' ဟူသော စကားကို ဆရာတော်သည် ဝတ္ထုတစ်အုပ်လုံးတွင် 'ခပ်သိမ်းသော' ဟု သုံးနှုန်းထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ထိုမှတစ်ဆင့်–

> "ထိုရတနာပူရ အဝရွှေပြည်၏ မြောက်အရပ်၌ ဟိမဝန္တာမှစီးသော မြိန်စွာသော ငြိမ်သော ရေရှိသော ဧရာဝတီအမည်ရှိသော မြစ်ဖြစ်သတည်း"[၁]

ဟု တင်စားထားပါသည်။ ဤနေရာတွင် မြစ်ရေကိုပင် 'မြိန်သည်' ဟု သုံးထားပါသည်။ မြစ်ရေသည်ပင် သောက်သုံး၍ အရသာရှိပေသည်ဟု စကားသုံးနှုန်းပုံမှာ ထူးခြားလှပါသည်။

---

[၁] ဂုဏာရုံသာလင်္ကာရ၊ ဆရာတော်အရှင်၊ ၁၀၄၆၊ ၂၁။

ဆရာတော်သည် မြင်းမိုရ်တောင်အကြောင်း၊ နတ်မင်းလေးပါးတို့၏အကြောင်းကို ဗဟုသုတအဖြစ် ရေးသားတင်ပြရာတွင် ဖွင့်ဆိုရှင်းပြအရေးအသားကိုသုံး၍ ဝါကျတိုများဖြင့် သိလွယ်မြင်လွယ်ဖြစ်အောင် ရေးသားထားပါသည်။ ထိုအကြောင်းကို–

> "မြင်းမိုရ်တောင်၏ အရှေ့မျက်နှာ၌ကား ဓတရဋ္ဌမည်သော နတ်မင်းကြီးသည် နေ၏။ ဂန္ဓဗ္ဗနတ်တို့ကို အစိုးရသည်။ တောင်မျက်နှာ၌ကား ဝိရုဠ္ဍကမည်သော နတ်မင်းကြီးသည် နေ၏။ ကုမ္ဘဏ်တို့ကို အစိုးရ၏။ အနောက်မျက်နှာ၌မူကား ဝိရူပက္ခမည်သော နတ်မင်းကြီးသည် နေ၏။ နဂါးတို့ကို အစိုးရ၏။ မြောက်မျက်နှာ၌ကား ကုဝေရမည်သော နတ်မင်းကြီးသည် နေ၏။ ဘီလူးတို့ကို အစိုးရ၏။"[၁]

ဟု ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ အချက်အလက်တိကျမှုကို အားပြုရေးသားသော်လည်း ရေးဟန်သည် ရှင်းလင်းပြေပြစ်ပြီး ဝါကျရှည်နှင့် ဝါကျတိုအတွဲတို့သည် အတွဲလိုက်အနေဖြင့် တစ်တွဲနှင့်တစ်တွဲ ပုံစံတူဟန်ချက်ညီနေကြသည်။ ထိုအတွဲလိုက် ဟန်ချက်ညီဝါကျများကြောင့် စာဟန်၏အရသာကိုပါ ခံစားစေနိုင်ပါသည်။ ဆရာတော်သည် ဝါကျရှည်ကို ဖွဲ့ရာ၌ နာမဝိသေသနပုဒ်အမျိုးမျိုးကို စကားပရိယာယ်အမျိုးမျိုးနှင့် စာဟန်ခံ့ညားအောင် ရေးခဲ့သော်လည်း ဖွင့်ဆိုရှင်းပြအရေးအသားကို သုံးသည့်နေရာ၌မူ ဝါကျတိုများနှင့် ရှင်းအောင်ရေးသားထားပါသည်။ ရှင်းလင်းသောရေးဟန်တွင် 'နေ၏' နှင့် 'အစိုးရ၏' ဟူသော ကြိယာနှစ်လုံးကိုသာ ထပ်ကာထပ်ကာ သုံးသည်။ ထိုစကားနှစ်လုံးတည်း သုံးခြင်းကပင် ဝါကျဟန်ကို ပုံစံတူ ဖြစ်စေသည်။ ထူးခြားပြီး စကားပြေ၏အရသာကို ပေါ်လွင်စေပါသည်။

အစိန္တေယျဝတ္ထုသည် ဘုရားဟောကျမ်းဂန်လာ အဆိုအမိန့် အချက်အလက်များနှင့် ပြည့်စုံနေပါသည်။ အကြောင်းအရာများက လွှမ်းမိုးနေပါသည်။ အကြောင်းအရာကို ဖတ်ရှုရင်း ဆရာတော်၏ အရေးအသားသရုပ် ပေါ်လွင်ပြီး ဆွဲဆောင်မှုအားကောင်းသော စာဟန်ကိုလည်း ခံစားနိုင်ပါသည်။ ဇရာဝဏ်ဆင်၏ အကြောင်းကို ရှင်းလင်းတင်ပြရာ၌–

> "သိကြားနတ်မင်းသည် ဇရာဝဏ်ဆင်ကို စီးလိုလတ်သော် ဇရာဝဏ်မည်သော နတ်သားကို ဆင် ဖန်ဆင်းစေ၏။ ထိုဆင်ကား အလျား၊ အနံ၊ အရပ်အားဖြင့် ယူဇနာ တစ်ရာ့ငါးဆယ် ရှိ၏။ ထိုဇရာဝဏ်ဆင်မင်းကား ဥကင် ၃၃လုံး၊ ဥကင်တစ်လုံးတစ်လုံး၌

[၁] ဂုဏာရုံသာလင်္ကာရ၊ ဆရာတော်အရှင်၊ ၁၀၄၆၊ ၂၁။

> အစွယ် ခုနစ်ချောင်း ခုနစ်ချောင်း၊ တစ်ချောင်း တစ်ချောင်းသော အစွယ်၌ ရေကန် ခုနစ်ကန် ခုနစ်ကန်၊ ရေကန် တစ်ကန် တစ်ကန်၌ ကြာခုနစ်ရုံ ခုနစ်ရုံ၊ တစ်ရုံ တစ်ရုံ၌ ကြာပွင့် ခုနစ်ပွင့် ခုနစ်ပွင့်၊ ကြာပွင့် တစ်ပွင့် တစ်ပွင့်၌ ပွင့်ချပ် ခုနစ်ချပ် ခုနစ်ချပ်၊ တစ်ချပ် တစ်ချပ်၌ နတ်သမီး ခုနစ်ယောက် ခုနစ်ယောက် တို့သည် နေကုန်၏"[၁]

ဟု ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ထိုအရေးအဖွဲ့ကိုကြည့်လျှင် အကြောင်းအရာများသည် အရေးမကျွမ်းကျင်ပါက ရှုပ်ထွေးစရာ ရှိနိုင်ပါသည်။ ရှင်းလင်းမြင်သာအောင်ရေးရန် ခက်ခဲပါသည်။ ဆရာတော်၏ရေးဟန်မှာမူ အကြောင်းအရာ ရှေ့နောက် အဆက်အစပ် မိနေသည်။ ထိုသို့ အဆက်အစပ်မိစေရန် အဆက်အစပ်မိသော ရေးဟန်ကို သုံးထားပါသည်။ ပုံစံအားဖြင့် ထိုဧရာဝဏ်ဆင်မင်းကား ဥကင် ၃၃ လုံးဟု ဖော်ပြပြီး ဥကင်တစ်လုံး တစ်လုံး၌ အစွယ် ခုနစ်ချောင်း ခုနစ်ချောင်းဟူသော ပုဒ်စုနှင့် ဆက်ထားပါသည်။ တစ်ချောင်း တစ်ချောင်းသော အစွယ်၌ ရေကန် ခုနစ်ကန် ခုနစ်ကန်ဟု ထပ်ဆင့်ချိတ်ဆက်ယူပြီး ရေကန် တစ်ကန် တစ်ကန်၌ ကြာခုနစ်ရုံ ခုနစ်ရုံဟု ရှေ့နောက်ပုဒ်စုများကို အကြားအလပ်မရှိ အချိတ်အဆက်မိအောင် ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။

ဆရာတော်တင်ပြသော အကြောင်းအရာပေါ်တွင် အာရုံစူးစိုက်လာပြီး ရေးဟန်၏ အရသာကို ခံစားမိစေပါသည်။ ဆရာတော်၏ရေးဟန်သည် မျက်မှောက်ခေတ်ရေးဟန်များနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင်ပင် ထူးခြားကောင်းမွန်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ အကြောင်းအရာသည် တစ်ခုပြီးတစ်ခု တိုးမြင့်သွားသည့်အလျောက် ရေးဟန်ကလည်း တိုးမြင့်သွားပါသည်။ ခုနစ်ချောင်း ခုနစ်ချောင်း၊ ခုနစ်ကန် ခုနစ်ကန်၊ ခုနစ်ရုံ ခုနစ်ရုံ၊ ခုနစ်ချပ် ခုနစ်ချပ်ဟု မျိုးပြပုဒ်များကို နှစ်ကြိမ်နှစ်ကြိမ်ထပ်၍ ရေးဖွဲ့ထားသည့်အတွက် နရီသဘော ပါဝင်နေပါသည်။ အသံသည် ပုံမှန်စီးဆင်းနေသည့်သဘော၊ အသံများသည် ပြန်၍ထပ်ကျော့လာသော သဘောများကြောင့် အကြားအာရုံ၌ပင် ချိုသာပြေပြစ်နေရပါသည်။ ဧရာဝဏ်ဆင်၏ ခက်ခဲရှုပ်ထွေးလှသော အကြောင်းအရာတို့သည် စာဖတ်သူ၏စိတ်အာရုံ၌ တဖြည်းဖြည်း တိုးတက်မြင့်မားလာသည်။ စာပေအရသာလည်း တိုးပွားလာစေသည်။ စာဟန်သည်လည်း အသက်ဝင်လှုပ်ရှားလာပါသည်။ မျိုးပြစကားလုံးများကို ထပ်ကာထပ်ကာ ပြန်၍သုံးပေးခြင်းဖြင့် အသံ

[၁] ဂုဏာရုံသာလင်္ကာရ၊ ဆရာတော်အရှင်၊ ၁၀၄၆၊ ၃၈။

သာယာသည့်အပြင် မျိုးပြများကိုမူတည်၍ ကြာဖူး၊ ကြာပွင့်၊ ကြာချပ်ဟု အဆင့်ဆင့် ပြောင်းလဲသွားပုံမှာ နှစ်သက်ဖွယ် ဖြစ်လာရပါသည်။

အစိန္တေယျဝတ္ထု၏ ဇာတ်ကြောင်းပါသော အခန်းများတွင် အလွန်ကျစ်လျစ်သော သရုပ်ဖော် အရေးအသားများကို တွေ့ရပါသည်။ ဘုရားလောင်း ဖွားတော်မူကြောင်းကို သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး၏ ဆရာတော်ဖြစ်သော သမာပတ်ရှစ်ပါးကိုရသော ကာလဒေဝီလ မည်သော ရသေ့သည် နန်းတော်သို့ ကြွတော်မူလာသည်။ ထိုအခန်း၌ ဆရာတော်က–

> "ဘုရားလောင်း၏ခြေတော်သည် ပျံလတ်၍ ရှင်ရသေ့ဆံကျစ်၌ တည်လေ၏။ ဘုရားလောင်းအား ထိုသို့သော ကိုယ်တော် အဖြစ်ဖြင့် ရှိခိုးအပ်သည်နှင့်ယှဉ်သော တစ်ပါးသူမရှိ။ အကယ်၍ တမူကား မသိကုန်သည်ဖြစ်၍ ဘုရားလောင်း၏ဦးခေါင်းသည် ရှင်ရသေ့၏ခြေရင်း၌ ထားကုန်ငြားအံ့၊ ထိုရှင်ရသေ့၏ဦးခေါင်းသည် ခုနစ်စိတ်ကွဲ၏။ ရှင်ရသေ့လည်း ငါ့ကိုယ်ကို ဖျက်ခြင်းငှာမသင့် ဟူ၍ နေရာမှထ၍ ဘုရားလောင်းကို ရှိခိုး၏။ ခမည်းတော် သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီးလည်း ထိုသို့သော အံ့ဖွယ်သရဲကိုမြင်၍ မိမိ သားတော်ကို ရှိခိုးလေ၏"[၁]

ဟု ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ထိုအဖွဲ့တွင် ဝတ္ထုဇာတ်ကြောင်းဖြစ်စဉ်ကို ဖော်ပြနေသော ဖြစ်စဉ်ပြအရေးအသားလည်း ပါဝင်နေပါသည်။ ဘုရားလောင်း၏ ခြေတော်သည် ပြန်၍ ရသေ့ဆံကျစ်၌ တည်သည် ဟူသော လှုပ်ရှားမှု အမူအရာလည်း ပါ၏။ ရသေ့ကြီးနှင့် မင်းကြီးတို့ ရှိခိုးသော အမူအရာများလည်း ပါ၏။ ထိုအရေးအဖွဲ့ များသည် ဇာတ်ဆောင်နှင့်ဇာတ်ကွက်ကို ယှဉ်တွဲ၍ သရုပ်ဖော်ထားသော အဖွဲ့များ ဖြစ်သည်။ သရုပ်ဖော်အဖွဲ့ဖြစ်သော်လည်း အကျယ်မချဲ့ဘဲ ကျစ်လျစ်သိပ်သည်းစွာ ရေးဖွဲ့ထားသည်။ စာဖတ်သူကိုမူ အံ့သြမှုရသ၊ ကြည်ညိုမှုရသများကို ဖြစ်ပေါ် စေနိုင်ပါသည်။

ဘုရားလောင်းအား နိမိတ်ပြောသော ပုဏ္ဏားရှစ်ယောက်အနက် ကောဏ္ဍည မည်သော ပုဏ္ဏားသည် ဘုရားအဖြစ်သို့ မချွတ်ရောက်မည်ဟု သိမြင်၍ ပြတ်သားစွာ အဆုံးအဖြတ်ပေးသည့် အကြောင်းကို တင်ပြရာ၌–

> "ထိုသူတို့တွင် အငယ်ဆုံးဖြစ်သော ကောဏ္ဍညမည်သော ပုဏ္ဏား သည်ကား ဘုရားလောင်း၏ မြတ်သောလက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကို

---

[၁] ဂုဏရံသာလင်္ကာရ၊ ဆရာတော်အရှင်၊ ၁၀၄၆၊ ၁၀၄။

> မြင်၍ ဤမင်းသားကား အိမ်ရာထောင်သော လူ့၏ဘောင်၌ တည်သော အကြောင်းမရှိ။ စင်စစ်လျှင် ဖြတ်အပ်ပြီးသော ကိလေသာရှိသော ဘုရားသာလျှင် ဖြစ်လတ္တံ့ဟူ၍ လက်ညှိုး တစ်ချောင်းတည်းကိုသာ ပြ၏"[၁]

ဟု ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ထိုအရေးအဖွဲ့၌ ကိလေသာတို့မှ ငြိမ်းပြီးသော ကိလေသာတို့ကို ပယ်ဖြတ်ပြီးသောဟု ရေးရမည့်အစား 'ဖြတ်ပြီးသော ဖြတ်အပ်ပြီးသော ကိလေသာရှိသော' ဟု ရေးသားပုံမှာ ထူးခြားနေပါသည်။ နိဿယစကားပြေ ရေးဟန် ဆန်သည်ဟု ထင်မြင်မိပါသည်။

ဘုရားလောင်းသည် ဥယျာဉ်တော်သို့ ထွက်တော်မူရာ၌ နတ်တို့သည် သူအို နိမိတ်ကို ပြသည်။ ထိုအခန်း၌ ဆရာတော်က–

> "နတ်တို့သည် သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် ဘုရားဖြစ်အံ့သော ကာလ နီးပြီ၊ နိမိတ်ကိုပြအံ့ ဟူ၍ တစ်ယောက်သော နတ်သားသည် အိုမင်းအိုမျဉ်းသော သွားကျိုးသော ဆံဖြူသော ကိုင်းသောကိုယ် ရှိသော တောင်ဝှေးစွဲလျက် တုန်လှုပ်သောသူကဲ့သို့ ပြလေ၏"[၂]

ဟု ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ထိုအဖွဲ့တွင် 'သော' နှင့်ဆက်ထားသော နာမဝိသေသန ပုဒ်များကို ဆက်တိုက်သုံးစွဲ၍ ဝါကျရှည်တစ်ကြောင်းတည်းနှင့် သူအို၏သရုပ်ကို ကြောက်ရွံ့ဖွယ်ဖြစ်အောင် သရုပ်ဖော်ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ဘုရားလောင်း တောထွက်ခန်း၌လည်း ကချေသည်မိန်းမတို့ အိပ်ပျော်နေကြသည့် အသွင်ကို–

> "အချို့ကား အရိ ယိုထွက်ကုန်၏။ အချို့ကား ညစ်ညူးသောကိုယ် ရှိကုန်၏။ အချို့ကား သွားကြိတ်ကုန်၏။ အချို့ကား လက်ကတီး ကြားမှ ချွေးယိုကုန်၏"[၃]

ဟု ဝါကျတိုများကိုသုံးစွဲ၍ အပြိုင်ဝါကျများအဖြစ် သရုပ်ဖော် ရေးဖွဲ့ထားသည်။ သရေများ ယိုကျသည်ကို 'အရိယိုသည်' ဟု သုံးထားသည်။ 'ညစ်ညူး' ဆိုသော စကားသည် စိတ်သဘောဆန်သည်။ စိတ်ညစ်ညူးသည်ဟု ဆိုကြသည်။ ဆရာတော်က 'ညစ်ညူး' သော ကိုယ်ဟု ရုပ်ဝတ္ထုနှင့် တွဲသုံးထားသည်။ သဘောပြစကားလုံးကို

---

[၁] ဂုဏရံသာလင်္ကာရ၊ ဆရာတော်အရှင်၊ ၁၀၄၆၊ ၁၀၇။

[၂] ဂုဏရံသာလင်္ကာရ၊ ဆရာတော် ၊ (အရှင်–)၊ ၁၀၄၆၊ ၁၁၂။

[၃] ဂုဏရံသာလင်္ကာရ၊ ဆရာတော်အရှင်၊ ၁၀၄၆၊ ၁၂၀။

အကောင်အထည်ပြစကားလုံးအဖြစ် သုံးထားသည်။ ထိုသရုပ်ဖော်အဖွဲ့နှင့် ဆက်စပ်၍ ဘုရားလောင်း၏ စိတ်ခံစားမှုဖြစ်စဉ်ကို–

> "ဤသို့သော ဖောက်ပြန်ခြင်းတို့ကို မြင်တော်မူ၍ အတိုင်းအထက် အလွန် ကာမဂုဏ်တို့၌ တပ်ခြင်း ကင်းတော်မူသည်ဖြစ်၍ တန်ဆာဆင်ခြင်းနှင့်ယှဉ်သော သိကြားနတ်မင်း၏ ဗိမာန်နှင့် တူသော ပြာသာဒ်အပြင်သည်ကား အထူးထူးအပြားပြားရှိသော မတင့်တယ်ခြင်းနှင့်ယှဉ်သော သုသာန်ကဲ့သို့ ထင်တော်မူလေ၏"[၁]

ဟု ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ဝါကျတိုများမှတစ်ဆင့် အပြောင်းအလဲပြု၍ အလွန်ရှည်လျားသော ဝါကျရှည်ကို ပြောင်းလဲရေးသားခဲ့ပါသည်။ ဘုရားလောင်းသည် ကချေသည်တို့၏ ရွံရှာဖွယ် အသွင်အမျိုးမျိုးကို တစ်ခုပြီးတစ်ခု ထင်ရှားလာစေရန် ဝါကျတိုကို သုံးထားသည်။ ထိုမြင်ကွင်းကြောင့် စက်ဆုပ်ရွံရှာသော ခံစားမှုမှတစ်ဆင့် ရဟန်းပြုရန်ဘက်သို့ စိတ်ညွှတ်လာသည့် ပြောင်းလဲသွားသော အတွေးစဉ်ကို တင်ပြရာတွင် ရှည်လျားသည့် ဝါကျရှည်ကို သုံးထားပါသည်။ ဝါကျရှည်ကြောင့် လေးနက်သောသဘောကို ပေါ်လွင်လာစေပါသည်။

ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

အစိန္တေယျဝတ္ထုသည် ညောင်ရမ်းခေတ်ပေါ် ဝတ္ထုစကားပြေတစ်ပုဒ် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုဝတ္ထုကို ညောင်ရမ်းခေတ် ဆရာတော် အရှင်ဂုဏရံသာလင်္ကာရက ရေးဖွဲ့ခဲ့ပါသည်။ ထိုဝတ္ထုတွင် ဝတ္ထုဇာတ်ကြောင်းအဖြစ် ဗုဒ္ဓဘုရားရှင် ဖွားတော်မူခန်းမှ တောထွက်ခန်းအထိ ပါဝင်ပါသည်။ ထိုအကြောင်းကို ဇာတ်လမ်းအဖြစ် ဖော်ပြထားပြီး ဗုဒ္ဓစာပေများတွင်လာသည့် မှတ်သားဖွယ်ရာ ဗဟုသုတ အကြောင်းအရာများမှာ အနန္တလေးပါး၊ အစိန္တေယျလေးပါး၊ သာဂရလေးပါး၊ မကြောင့်ကြသည့် သတ္တဝါလေးပါး၊ အံ့ဖွယ်လေးပါး၊ အသံကြီးလေးပါး၊ လက်နက်ကြီးလေးပါး စသည်တို့ ပါဝင်ပါသည်။ ထိုအကြောင်းအရာများသည် ဗုဒ္ဓဘာသာ မြန်မာလူမျိုးများအနေဖြင့် သိသင့်သိထိုက်သော အကြောင်းအရာများ ဖြစ်သော်လည်း သိသူ နည်းပါးလှပါသည်။ ထိုကဲ့သို့သော အကြောင်းအရာများကို ညောင်ရမ်းခေတ်ဆရာတော်က ညောင်ရမ်းခေတ်ပြည်သူတို့အား ဘာသာရေးအသိနှင့် ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်မှုရှိစေရန် စေတနာထား၍ စုစည်းရေးဖွဲ့တင်ပြထားသည်ဟု ယူဆမိပါသည်။

---

[၁] ဂုဏရံသာလင်္ကာရ၊ ဆရာတော်အရှင်၊ ၁၀၄၆၊ ၁၂၀။

ဗုဒ္ဓ၏ဝတ္ထုဇာတ်ကြောင်းတွင် ဖွားတော်မူခန်းကို သရုပ်ဖော်သည့် အခန်း၊ တောထွက်ခန်းများကို တိုတိုနှင့် လိုရင်းထိမိပေါ်လွင်အောင် ရေးသားထားပါသည်။ အကျယ်တဝင့် ချဲ့ထွင်ခြင်း မပြုသော်လည်း ထုတ်နုတ်ရေးဖွဲ့ထားသော အကြောင်းအရာများသည် ရှင်းရှင်းလင်းလင်းနှင့် သိလွယ်မြင်လွယ်စေပါသည်။ ကြည်ညိုစိတ်၊ အံ့သြစိတ်၊ သဒ္ဓါတရားစိတ်များကို တင်ပြသည့်အပိုဒ်၌ အချက်အလက်များကို အဓိကထား၍ စာဖတ်သူတို့ သိလွယ်မြင်လွယ်အောင် ရေးသားထားပါသည်။ ဖွင့်ဆိုရှင်းပြအရေးအသားကို သုံးထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ သရုပ်ဖော်အရေးအသားကို ရတနာပူရ အင်းဝနေပြည်တော်ဘွဲ့၊ ဘုရင်မင်းမြတ်၏ ဘုန်းတော်ဘွဲ့များနှင့် ဘုရားလောင်း၏ ဇာတ်ဝတ္ထု၌သာ တွေ့ရပါသည်။

အရေးအသားကို လေ့လာရာတွင် အချို့အခန်းများ၌ ဝါကျရှည်များကို သုံးထားပါသည်။ ဝါကျရှည်များကိုသုံးရာ၌ နာမဝိသေသနပုဒ်များကို ဆက်တိုက်သုံးစွဲ၍ စာဟန်ခံ့ညားပြီး မြို့ဘွဲ့၊ ဘုန်းတော်ဘွဲ့များနှင့် လိုက်ဖက်အောင် ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ နာမဝိသေသနပုဒ်များတွင်လည်း စကားပရိယာယ် အမျိုးမျိုးသုံး၍ ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ နာမဝိသေသနပုဒ်များသည် ရှေ့နောက် အဆက်အစပ်မိပြီးလျှင် စာဆို ဆိုလိုသည့် မြို့ဘွဲ့ ဘုန်းတော်ဘွဲ့များကို ထင်ရှားပေါ်လွင်အောင် အထောက်အကူပြုထားပါသည်။ ဗဟုသုတအကြောင်းအရာများကို တင်ပြသည့် အပိုင်း၌လည်း ဖွင့်ဆိုရှင်းပြအရေးအသားကိုသုံးပြီး အများအားဖြင့် ဝါကျတိုများကို သုံးလေ့ရှိပါသည်။

အချို့အခန်းများတွင် ဝါကျတိုနှင့်ဝါကျလတ်များကို တွဲဖက်၍ သုံးစွဲလေ့ရှိပါသည်။ ဝါကျရှည်များတွင် အပြိုင်ဝါကျသဘောများ၊ ပုံစံတူဟန်ချက်ညီ ဝါကျသဘောများ ပါဝင်သကဲ့သို့ ဝါကျတို၌လည်း ထိုသဘောများ ပါဝင်သည်။ အပြိုင်ဝါကျများ အသွင်ကိုဆောင်ကာ စာဟန်ကို နှစ်သက်ဖွယ် ဖြစ်စေပါသည်။ ဆရာတော်၏ ဖွင့်ဆိုရှင်းပြအရေးအသားများ၌ ခက်ခဲသော အကြောင်းအရာများကိုပင် စာဖတ်သူတို့ အလွယ်တကူ နားလည်အောင် ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ စကားပြေဟန် အရသာကိုလည်း ခံစားစေနိုင်စွမ်း ရှိပါသည်။ ညောင်ရမ်းခေတ်၏ ထူးခြားအတုယူဖွယ်ကောင်းသော ဗုဒ္ဓဝတ္ထုစကားပြေတစ်ပုဒ် ဖြစ်ပါသည်။

နိဂုံး

ညောင်ရမ်းခေတ်ပေါ် ဗုဒ္ဓဝတ္ထုစကားပြေများသည် ဝတ္ထုဇာတ်လမ်း၏သဘောကို စာဖတ်သူတို့အား မိတ်ဆက်ပေးထားပါသည်။ ငါးရာငါးဆယ် ဇာတ်နိပါတ်များကို ဝတ္ထုအသွင်ဖြင့် ရသပါအောင် ရေးဖွဲ့ဟန်ကိုလည်း စထွင်ခဲ့သည်ဟု ဆိုရပါမည်။

တစ်ဖက်ကလည်း ဗဟုသုတများကို စာဖတ်သူတို့အား ပေးလိုသော စေတနာများလည်း ပါဝင်နေပါသည်။ ထိုသဘောနှစ်ခုကို ညောင်ရမ်းခေတ် ဗုဒ္ဓစာပေဝတ္ထုစကားပြေများတွင် လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

ခင်မင်၊ မောင်(ဓနုဖြူ)။ (၁၉၇၉)။ ***စကားပြေသဘောတရား စကားပြေအတတ်ပညာ***။ ရန်ကုန်၊ ဝိဇ္ဇာသိပ္ပံတက္ကသိုလ်၊ မြန်မာစာဌာန။

ခင်မင်၊ မောင်(ဓနုဖြူ)။ (၁၉၈၃)။ ***ရှေးခေတ်မြန်မာစကားပြေ၊ မြန်မာစကားပြေစာတမ်းများ (ပထမတွဲ)***။ ရန်ကုန်၊ စာပေဗိမာန်ပုံနှိပ်တိုက်။

ခင်မင်၊ မောင်(ဓနုဖြူ)။ (၂၀၀၄)။ ***ပတ္တမြားနားထောင်းဝတ္ထု***။ ရန်ကုန်၊ မြန်မာနိုင်ငံစာပေနှင့် စာနယ်ဇင်းအဖွဲ့၊ စာအုပ်လောက။

ညောင်ကန်ဆရာတော်။ (၁၉၉၅)။ ***ငါးရာ့ငါးဆယ်ဇာတ်ဝတ္ထု(ပထမတွဲ) (တ-ကြိမ်)***။ ရန်ကုန်၊ ခင်ချိုထွန်းစာပေ။

ညောင်ကန်ဆရာတော်။ (၁၉၉၅)။ ***ငါးရာ့ငါးဆယ်ဇာတ်ဝတ္ထု(ဒုတိယတွဲ) (တ-ကြိမ်)။*** ရန်ကုန်၊ ခင်ချိုထွန်းစာပေ။

တောင်တွင်းမင်းကျောင်းဆရာတော်။ (မ- ၁၀၉၃)။ ***ဟိတသိဒ္ဓိကဝတ္ထု(စ-ကြိမ်)၊*** (ဆရာလွန်း၊ တည်းဖြတ်သူ) ရန်ကုန်၊ မြန်မာ့ဂုဏ်ရည်ပုံနှိပ်တိုက်။

တောင်ဖီလာဆရာတော်။ (၁၉၆၄)။ ***ယသဝဍ္ဍနဝတ္ထု(ပထမအုပ်)***။ ရန်ကုန်၊ ဟံသာဝတီပုံနှိပ်တိုက်။

ထွန်းမြင့်၊ ဦး၊ (၁၉၆၈)။ ***ပါဠိသက်ဝေါဟာရအဘိဓာန်***။ ရန်ကုန်၊ တက္ကသိုလ်ပုံနှိပ်တိုက်။

ဖေမောင်တင်၊ ဦး။ (၁၉၆၁)။ ***မြန်မာဝါကျဖွဲ့ထုံးကျမ်း (စ-ကြိမ်)***။ ရန်ကုန်၊ စံပယ်ဦးပုံနှိပ်တိုက်။

မိုးမြေ၊ မ။ (၂၀၀၈)။ ***ဇာတ်တော်ကြီးများနှင့် လူ့သဘာဝ***။ ရန်ကုန်။

မြန်မာစာအဖွဲ့၊ (၁၉၈၇)။ ***မြန်မာအဘိဓာန်အကျဉ်းချုပ်***။ ရန်ကုန်၊ စာပေဗိမာန်ပုံနှိပ်တိုက်။

ဝရာဘိသင်္ဃနာထဆရာတော်။ (၁၉၂၇)။ ***မဃဒေဝကုဏ္ဍလဝတ္ထု***။ မန္တလေး၊ ဟံသာဝတီပိဋကတ်ပုံနှိပ်တိုက်။

သီလဝံသ၊ ရှင်မဟာ။(၁၉၅၃)။ ***ပါရမီတော်ခန်းပျို့***။ ရန်ကုန်၊ ဟံသာဝတီပိဋကတ်ပုံနှိပ်တိုက်။

သဒ္ဓမ္မာလင်္ကာရဆရာတော်။ (ခုနှစ်မပါ)။ ***ရတနာကရဝတ္ထု(ပထမတွဲ)***။ ရန်ကုန်၊ ဒီဘတ်စာပုံနှိပ်တိုက်။

ဟုတ်စိန်၊ ဦး။ (၁၉၉၉)။ ***ပါဠိ-မြန်မာအဘိဓာန်***။ ရန်ကုန်၊ သာသနာရေးဦးစီးဌာန။